

'WE ZIEN WEL...'

(dit essay is opgenomen als bijdrage aan het boek **'Zelfsturing - PAMFLET 2.NL'** (UITGAVE bij VAN GORCUM))

Het was mijn eerste kennismaking met zelfsturing. Daar, op de boerderij van mijn ouders, toen mijn vader vrij achteloos vroeg of ik de schaapskudde 'even' naar binnen wilde doen. Je moet weten, ik was daar niet zomaar. Ik groeide daar op, vertrok om carrière in het bedrijfsleven te maken, had inmiddels veel mensen en nog meer verantwoordelijkheden aan 'mijn fiets hangen', en moest er na 20 jaar even tussenuit. Niet zomaar, want ik was moe. Moe van voortdurend anderen vertellen waar zij naar toe moesten. Moe van het krampachtig vasthouden. Moe van mezelf.

'De kudde moet het zelf doen,' hoorde ik iemand naast mij fluisteren. Oh ja, mijn vader. Ik irriteerde me nu al aan zijn wijsheid. Wat had zo'n boer nu verstand hiervan? 'Je hoeft niet zo te schreeuwen of wild met je armen te zwaaien', corrigeerde hij rustig. 'Alle onrust die je erin stopt, krijg je ook weer terug.' Hij hield me tegen, liet me stilstaan, zelfs een stapje achteruit doen, en vroeg of ik eerst eens wilde kijken. Kijken 'wat er is'. Maar dan gebeurt er niets, sputterde ik tegen. Dan zijn de schapen over een uur nog niet binnen. Maar het was al te laat. De kudde voelde zich opgejaagd door mij, schrok van mijn harde stem, keerde zich vlak voor de opening van de schuur tegen mij, rende met 120 stuks langs mij heen en vluchtte de dijk op, anderhalve kilometer lang. Al snel waren zij in geen velden of wegen meer te zien. 'Haal jij de kudde even op?'

Eenmaal teruggekomen op kantoor besloot ik dat ik nog een keer zou gaan. En een paar maanden later stond ik er weer. Tijd om te hooien. Ik kom je helpen, riep ik mijn vader toe, die bezig was het gedroogde gras op rijen te 'wiersen', zodat het diezelfde dag nog in de balen geperst kon worden. Vanmiddag binnenhalen, neem ik aan? 'Nou bij hooi weet je het nooit, het moet echt kurkdroog zijn.' Ik liep wat verdwaasd rond, bang dat ik voor niets was gekomen. 'Och, het hooi moet zichzelf binnenhalen, maar dat wil niet zeggen dat wij geen handje kunnen helpen.' En hij schudde met zijn vork wat natte plekken uit, zodat de zon er goed bij kon. Ik deed hem met enige tegenzin na. Na een uurtje begon ik er in te geloven. Het hooi zag er droog uit. 'Kijken telt niet. Ruiken wel. Het moet ruiken als tabak,' en hij ging op z'n knieën met zijn neus in het hooi. 'En oh ja, bij het persen van de balen moet de zon er in 'zitten'. Anders wachten wij nog een dag.' De moed zonk mij in de schoenen. Was ik dan voor niets gekomen?

Nog een uur later stelde ik hem nog maar eens de vraag: 'gaan wij nu vandaag nog het hooi binnenhalen?' Mijn vader wreef wat over zijn kin, keek naar de lucht, voelde aan het hooi, en sprak de onsterfelijke woorden: 'Och, wij zien wel.' Die dag bleef het hooi gewoon liggen. Geduldig. Tot de volgende dag, toen ik inmiddels tandenknarsend weer op kantoor zat. 'Het hooi is binnen, mooi droog hooi, met de zon erin,' belde hij 's avonds door.

Enfin, je raadt het al. Na een paar maanden vond ik een opvolger voor mijn oude bedrijf en meldde me bij de ouderlijke boerderij. Om er niet meer weg te gaan. Ik wilde leren los te laten, of anders gezegd, anders vast te houden. Ik wilde leren om mee te bewegen in 'wat er al was', en niet voortdurend te creëren 'wat er moest komen'. Ik hoorde mezelf steeds vaker 'wij zien wel' mompelen. Als de schapen niet deden wat ik wilde, als de klanten zich niet direct in grote getale meldden, als wij ons afvroegen wat wij de volgende dag zouden gaan doen, als het zaad in de grond nog niet wilde ontkiemen, of als de oien hun lammeren wilden werpen.

Op een dag stond ene Misja op de stoep. Uit het niets. Ik kom je helpen, zei hij, terwijl ik mijn vader enigszins hulpeloos aankeek met een blik van 'wat moet ie hier dan doen?' Mijn vader handelde intuïtief: 'hier hangt een overall, daar staan een paar laarzen, en loop maar eens rond, kijk maar wat de boerderij van je vraagt'. Ik stond perplex. Misja liep rond, vond werk wat hij zag en kwam alleen terug voor koffie en een boterham. Toen hij zich elke dag begon te melden, hebben wij maar voorgesteld dat hij in dienst moest komen. Het land, de tuin, de boomgaard, heeft er sinds zijn komst nog nooit zo mooi bij gelegen. En ik kan me niet herinneren dat wij ooit een werkoverleg hebben gehad...

Zelfsturing kun je niet afdwingen. Zelfsturing ontstaat. Omdat jij er zelf anders in zit. Omdat jij het anders organiseert. Omdat je je overgeeft aan het grootse wat jou en mij omringt. Dwaze mensen manipuleren de natuur, verstandige mensen cultiveren de natuur, en wijze mensen begeleiden de natuur.

Grappig. Ik doe veel meer dan vroeger, maar ben nooit meer moe...

Aalsmeerderdijk 456-463
1436 BM Aalsmeerderbrug
telefoon: 0297 58 22 22
www.boerbos.nl, info@boerbos.nl
Rabo 34.58.31.071
Kvk 30149387, BTW NL9931740B01